

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय
माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ
फैसला

०७०-CR-०२७१

मुद्दाः भ्रष्टाचार नक्कली प्रमाणपत्र ।

जिल्ला ओखलढुंगा रातमाटे गाउँ विकास समिति वडा नं. ३ स्थायी पुनरावेदक
ठेगाना भै हाल बानेश्वर काठमाण्डौ बस्ने दिनेशकुमार प्रतिवादी
राउत.....१

विरुद्ध

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको तर्फबाट अनुसन्धान अधिकृत प्रत्यर्थी
केशवप्रसाद घिमिरेको प्रतिवेदनले नेपाल सरकार.....१ वादी

फैसला गर्ने अदालतः विशेष अदालत काठमाडौं

अध्यक्ष माननीय न्यायाधीश श्री गौरीबहादुर कार्की

सदस्य माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र

सदस्य माननीय न्यायाधीश श्री केदारप्रसाद चालिसे

न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ९(१) बमोजिम यस अदालतमा दायर हुन
आएको प्रस्तुत मुद्दाको तथ्य एवं ठहर यस प्रकार छः-

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा परेको उज्जुरी बमोजिम गृह मन्त्रालय,
प्रहरी प्रधान कार्यालय, कर्मचारी प्रशासन शाखाको मिति २०६८।४।२४ प.सं. २-
०४-११(०६८/६९), च.नं.१२२ को पत्रसाथ प्रहरी प्रधान कार्यालय अन्तर्गत
मनप्रमूख्य घटनास्थल सहायता समूह, रानीपोखरीमा प्रहरी हवलदार पदमा कार्यरत
दिनेशकुमार राउतको एस.एल.सी. को वि.सं. २०६५ सिम्बोल नं. १४१३०५७ “S”

को शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय, परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय, सानोठिमी, भक्तपुर, नेपालको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा प्राप्त भएको देखिएको ।

प्रहरी हवलदार दिनेशकुमार राउतको एस.एल.सी. को वि.सं. २०६५ सिम्बोल नं. १४१३०५७ “S” को शैक्षिक प्रमाणपत्र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय, सानोठिमीमा प्रमाणीकरणका लागि लेखी पठाउँदा उक्त परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय, सानोठिमीबाट क्र.सं. ५ को एस.एल.सी. को वि.सं. २०६५ सिम्बोल नं. १४१३०५७ “S” को प्रमाणपत्र सम्बन्धमा प्रमाणिकरण नभएको र प्रमाणपत्रको फोटोकपीमा “Not verified” भनी लेखी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा पठाइएको परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय, सानोठिमी, भक्तपुरको मिति २०६८।५।१९ प.सं. २०६७।०६८ प्रमाणपत्र ४ च.नं. १२६ को पत्र । म नेपाल प्रहरीमा २०५६।५।२० मा प्रहरी जवान पदमा भर्ना भै मिति २०६४।४।२० गतेको पत्रले प्रहरी हवलदार पदमा बढुवा भएको हुँ । म जिल्ला प्रहरी कार्यालय नुवाकोट, स.प्र. गण मुख्यालय नेपालगन्ज, त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल गौचरण काठमाण्डौ, ईलाका प्रहरी कार्यालय रानी बिराटनगर, प्रहरी प्रधान कार्यालय नक्साल दर्ता चलानी शाखा काठमाण्डौ, आयुक्तको कार्यालय रानीपोखरी सि आर भि प्रशासन शाखामा कामकाज गरी बसेको छु । म मेरो जिल्ला ओखलढुंगाको रातमाटेको श्री जाल्पा नि.मा.वि.मा साधारण लेखपढ गरेको हुँ । यो एस.एल.सी. को सर्टिफिकेट कहिले कसले पेश गरेको हो थाहा समेत छैन । मलाई एक्कासि २०६८ साउनको २१-२२ तिर प्रहरी प्रधान कार्यालयमा झिकाई तेरो एस.एल.सी. को सर्टिफिकेट ओर्जिनल पेश गर ले भनेपछि मैले म एस.एल.सी.पास पनि होइन, मसँग त्यो सर्टिफिकेट पनि छैन भने पछि मलाई त्यस कार्यालयका कर्मचारी प्रशासन शाखाका हाकिम सरहरुले पछि पेश गर्छु भनी लेख यो सार भनेपछि मैले सर मसँग नभएको कहाँबाट ल्याउने भनेकोमा मलाई जबरजस्ती एउटा पेपरमा लेखेर सार नत्र हनुमानढोकामा लगी थुनिदिन्छु भनेकोले मैले त्यस पेपरमा लेखेको सारेको हुँ । आदेश पालना गर्नु पर्ने भएकोले मैले त्यो कागज सारेको हो र त्यो पेपरमा लेखेको भनेको व्यक्ति को हो, कहाँ छ मलाई त्यसको केही पनि थाहा छैन र म त्यस व्यक्तिलाई चिन्दा पनि चिन्दैन । मलाई यस एस.एल.सी.को सर्टिफिकेटको बारेमा केही पनि थाहा छैन । मैले सबालवाट देखाइएको पत्र हेरी सनाखत गरि दिएँ । मेरो त्यस कार्यालयमा कुनै

कर्मचारीसँग पनि रिसइबी छैन । म २०६४।४।२० गतेको पत्रले प्रहरी प्रधान कार्यालयबाट बढुवा भै प्रहरी हवलदार भएको हो र मलाई २०६४।४।२० गते बढुवा भै सकेपछि तुरुन्तै एक वर्षपछि मलाई फेरि प्रहरी सहायक निरीक्षक पद पनि दिइदैन । मलाई तत्काल बढुवा पाउने भए मैले मेरो प्रमाणपत्र तुरुन्तै पेश गर्थे होला । म प्रहरी हवलदारबाट प्रहरी सहायक निरीक्षक पदमा बढुवा हुन ७-८ वर्ष लाग्छ र मैले त्यो सर्टिफिकेट आफैले पेश गरेको होइन । म साधारण लेखपढ भएको व्यक्ति हुँ । मैले एस.एल.सी. पास गरेको पनि छैन । सो प्रमाणपत्रको सक्कल मसँग छैन र मैले देखेको पनि छैन भनी प्रतिवादी दिनेशकुमार राउतले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा गरेको बयान ।

प्रहरी प्रधान कार्यालय अन्तर्गत मनप्रमुख्य घटनास्थल सहायता समूह, रानीपोखरीमा प्रहरी हवलदारपदमा कार्यरत दिनेशकुमार राउतको एस.एल.सी.को वि.सं. २०६५ सिम्बोल नं. १४१३०५७ “S” को शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय, परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय सानोठिमी भक्तपुर नेपालको शैक्षिक योग्यताको प्रमाण पत्रको सन्दर्भमा प्रमाणीकरणको लागि लेखी पठाईएकोमा प्रमाणीकरण नभएको र प्रमाणपत्रको फोटोकपीमा “Not verified” भनी लेखी आएको समेतले गर्दा निजले नक्कली प्रमाणपत्र पेश गरेको देखिन आएको । निज मिति २०६५।१०।२२ को निर्णयले प्रहरी हवलदार पदमा नियुक्ति भएको देखिएको र आफूले पेश गरेको एस.एल.सी.को नक्कली शैक्षिक प्रमाणपत्र सम्बन्धमा स्पष्ट खण्डन गर्न पनि नसकेको समेतका आधारले गर्दा यस्तो कार्य प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६ (१) अनुसारको कसूर हुँदा निज प्रतिवादी दिनेशकुमार राउत लाई प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६ (१) वमोजिम हदैसम्मको कारवाही गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट दायर हुन आएको आरोपपत्र ।

विशेष अदालत काठमाडौंको मिति २०६८।१०।२७ को आदेशानुसार प्रतिवादी दिनेशकुमार राउतका नाममा समाव्हान जारी, तामेल भएकोमा प्रतिवादी निवेदन साथ अदालतमा म्याद भित्र हाजिर भै मेरो शैक्षिक योग्यता ८ कक्षा उत्तीर्ण मात्र हो । सो भन्दा माथि मैले पढेको पनि छैन । सो एस.एल.सी. पास भनिएको प्रमाणपत्र मैले पेश गरेको पनि छैन र मेरो २०६४।४।२० मा ८ कक्षा उत्तीर्ण गरेकै आधारले प्रहरी हवलदार पदमा बढुवा भएको हो । त्यो एस.एल.सी. पास भनिएको प्रमाणपत्र कसले पेश गरी दियो मलाई केही पनि थाहा छैन । अनुसन्धान अधिकृत समक्ष भएको बयान

बमोजिम मलाई जबरजस्ती लेखन सार्न लगाईएको थियो । आरोपपत्र बमोजिमको कसूर अपराध मबाट नभएकोले सो बमोजिम मलाई सजाय हुनु पर्ने होइन, म निर्दोष भएकोले सफाई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादीले विशेष अदालत काठमाडौँमा गरेको बयान ।

पछि प्रमाण बुझ्दै जाँदा ठहरे बमोजिम हुने गरी हाललाई विशेष अदालत ऐन, २०५९ को दफा ७ को (घ) र (च) बमोजिम प्रतिवादीले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा राखेको नगद धरौट रु. २३,२५०।- लाई नै प्रस्तुत मुद्दामा पुर्पक्षको लागि धरौट कायम गरी प्रतिवादीलाई तारेखमा राखी मुद्दाको पुर्पक्ष गर्ने गरी अ.वं. १२४ग नं. बमोजिम यो आदेश पर्चा गरी दिएको छ । उक्त धरौटी रकम यस अदालतमा झिकाई धरौटी खातामा आम्दानी बाँध्नु भन्ने समेत व्यहोराको विशेष अदालत काठमाडौँको मिति २०६९।१।५ को आदेश ।

प्रतिवादी दिनेशकुमार राउतले एस.एल.सी. पास गरेको भनी प्रतिवेदन साथ पेश गरेको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि महानगरीय प्रहरी आयुक्तको कार्यालय रानीपोखरीले च.नं. १०२९ मिति २०६७।३।२२ को पत्रबाट प्रहरी किताबखाना कार्यालयमा समेत पठाएको देखिएकोले सो पत्रमा उल्लेखित प्रमाणपत्र र प्रतिवेदन समेत उक्त प्रहरी किताबखाना र प्रहरी आयुक्तको कार्यालयबाट झिकाई पेश गर्नु भन्ने विशेष अदालत काठमाडौँको मिति २०६९।२।१७ को आदेशानुसार एस.एल.सी. पास गरेको मार्कसिट र चारित्रिक प्रमाणपत्रको प्रतिलिपिहरु प्राप्त भै मिसिल सामेल रहेको, तर प्रतिवेदन प्राप्त हुन नसकेको ।

प्रतिवादीले आरोपित कसूर गरेको हो, होइन भन्ने सम्बन्धमा विचार गर्दा, नेपाल प्रहरी अन्तर्गत प्रहरी प्रधान कार्यालय, मनप्रमुख्य घटनास्थल सहायता समूह, रानीपोखरीमा प्रहरी हवलदारपदमा कार्यरत दिनेश कुमार राउतले एस.एल.सि.को झूठा प्रमाणपत्र पेश गरी बढुवा भएको भन्ने अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा परेको उजूरी पश्चात निज दिनेश कुमार राउतको एस.एल.सि.को वि.सं.२०६५ सिम्बोल नं. १४१३०५७ “S” को शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय, परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय, सानोठिमी भक्तपुर नेपालको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र प्रमाणीकरणको लागि अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय, भक्तपुर पठाएकोमा सो कार्यालयको च.नं. १२६ मिति २०६८।५।१९ को पत्रबाट क्र.सं. ५ मा दिनेश

कुमार राउतको सिम्बल नं. १४१३०५७ “S” साल २०६५, विद्यालय कालिका मा.वि. रौतहट, कैफियतमा ‘प्रमाणीकरण नभएको’ भनी लेखी पठाएको देखिन्छ ।

प्रतिवादीले अनुसन्धानको क्रममा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग र यस अदालतमा गरेको बयान समेतमा आरोपित कसूरमा इन्कार रहेको देखिएतापनि व्यक्तिगत फाइलमा संलग्न एस.एल.सी.को प्रमाणपत्रको पछाडी सक्कल बमोजिम नक्कल ठीक छ भनी लेखी गर्न लगाइएको सहीछाप मेरो हो भनी स्वीकार गरेको देखिन्छ । निजको नाममा जारी भएको भनिएको विवादमा आएको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र निजको व्यक्तिगत फाइलमा संलग्न रहेको देखिन्छ । सो प्रमाणपत्र प्रतिवादीले पेश गरेको नभए कस्ले के उद्देश्यबाट यी प्रतिवादीको व्यक्तिगत फाइलमा राखेको हो सो को प्रमाण निजै प्रतिवादीले पुर्‍याउनु पर्ने हुन्छ । त्यसरी उनाउ व्यक्तिले राखेको प्रमाणित गर्न नसकेकोले निज प्रतिवादीले नै पेश गरेको देखिन आयो ।

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६(१) अनुसारको कसूर कायम गरी सजायको माग दावी लिएकोमा कसूर हुँदाका वखत प्रचलनमा रहेको कानून बमोजिम सजाय हुने व्यवस्था नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा २४(४) ले गरेको र विवादमा आएको एस.एल.सि.उत्तीर्ण गरेको भन्ने शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र प्रतिवादीले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ लागू भएपछि २०६५ सालमा प्राप्त गरेको भन्ने देखिएकोले प्रस्तुत विवादमा प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ आकर्षित हुने नै देखियो । उक्त ऐनको दफा १६(१) मा कुनै व्यक्तिले राष्ट्रसेवकको ओहदा पाउने वा सो ओहदामा बहाल रहने वा कुनै हैसियत, लाभ वा सुविधा पाउने उद्देश्यले शैक्षिक योग्यता, नाम, तीनपुस्ते, उमेर, जात, थर ठेगाना, नागरिकता वा अन्य कुनै कुराको झूठा विवरण दिएमा वा सो सम्बन्धी झूठा प्रमाणपत्र पेश गरेमा निजलाई कसूरको मात्रा अनुसार छ महिनादेखि एक वर्षसम्म कैद र दश हजार रुपैयाँदेखि बीस हजार रुपैयाँ सम्म जरिवाना हुनेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था भएको देखिन्छ । प्रतिवादी प्रहरी सेवामा रहँदाको अवस्थामा राष्ट्र सेवक भएको कुरामा विवाद छैन ।

यसरी प्रमाणपत्रको अभिलेख राख्ने आधिकारिक निकायबाटै प्रमाणीकरण नभएको भन्ने उल्लेख भै आएको व्यहोरालाई अन्यथा हो भनी प्रतिवादीले कुनै ठोस आधार प्रमाण पेश गर्न सकेको छैन । आधिकारिक संस्थाबाटै अभिलेख भिडाई हेर्दा ‘प्रमाणीकरण नभएको’ भन्ने उल्लेख भै आएबाट यी प्रमाण पत्र नक्कली रहेछन् भन्ने तथ्य प्रमाणित

भएकोले प्रतिवादीले प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६(१) को कसूर गरेको ठहर्छ । सो ठहर्नाले निजलाई सोही ऐनको सोही दफा बमोजिम ६ (छ) महिना कैद र रु.१०,०००। (दस हजार रुपैयाँ) जरिवाना हुन्छ भन्ने समेत व्यहोराको मिति २०६९।६।२४ को विशेष अदालतको काठमाडौंको फैसला ।

म पुनरावेदक मिति २०५६।५।२० मा प्रहरी जवानमा भर्ना भै मिति २०६४।४।२० को पत्रले प्रहरी हवलदारमा बढुवा भएको हो । विपक्षीले अभियोग लगाई नक्कली एस.एल.सी. को प्रमाणपत्र भनेको मिति २०६५।३।२२ मा जारी भएको प्रमाणपत्र हो सो प्रमाणपत्र जारी हुनु भन्दा अगावै म पुनरावेदक प्रहरी हवलदार पदमा बढुवा भैसकेको व्यक्तिलाई कैद र सजाय हुने गरी गरेको फैसला भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६ (१) को विपरीत भै बदर भागी छ ।

म पुनरावेदकले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग तथा विशेष अदालतमा बयान गर्दा समेत म मिति २०६४।४।२० को पत्रले हवलदार पदमा बढुवा भैसकेको छु भनी बयान गरेकोमा सो नक्कली भनिएको एस.एल.सी. को प्रमाणपत्रबाट मैले के फाइदा लिएँ भ्रष्टाचार गरे भनी फैसलामा ठहर नै नगरी गरेको फैसला अ.बं. १८४, १८५ नं. र प्रमाण ऐन, २०३१ दफा ३, ५४ को विपरीत भै बदर भागी छ ।

म पुनरावेदकको व्यक्तिगत फाइलमा नक्कली एस.एल.सी. को प्रमाणपत्र भएकोले मैले भ्रष्टाचार गरेको भनी अदालतले ठहर गरेको छ । म पुनरावेदकको व्यक्तिगत फाइल मेरो जिम्मामा (Custody) हुने कागजात होइन । मेरो जिम्मामा नहुने कागज कसले कसरी मेरो व्यक्तिगत फाइलमा राखेको भन्ने प्रमाण पुर्‍याउने भार होइन । भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० बमोजिमको प्रमाणको भार प्रतिवादीमा हुने भन्ने कुरा सम्पत्तिमा मात्र हो । अदालतले विना कानूनी आधार प्रमाणको भार म पुनरावेदकमा हुने भनी प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा २७ र भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को विपरीत गरेको फैसला स्वतः बदर भागी छ ।

व्यक्तिगत फाइलमा एस.एल.सी. को प्रमाणपत्र मात्र हुँदैन र सो प्रमाणपत्रबाट फाइदा लिन मैले निवेदन साथ सो प्रमाणपत्र मेरो व्यक्तिगत फाइलमा राख्न निवेदन दिई राख्नुपर्ने हुन्छ । मैले निवेदन नै दिएको छैन र मैले नक्कली एस.एल.सी प्रमाणपत्र पेश गरेको छैन । कुनै शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र वा तालिमको प्रमाणपत्र व्यक्तिगत फाइलमा राख्न निवेदन सहित कार्यरत रहेको कार्यालयको प्रहरी निरीक्षक पदको कर्मचारीले प्रमाणीत गर्नु पर्ने अनिवार्य छ । सो कुनै कुरा नभएको अवस्थामा

मैले पेश नै नगरेको प्रमाणपत्रको आधारमा मलाई दोषि ठहर गरेको फैसला अन्यायपूर्ण छ । यस विषयमा स्वयं विशेष अदालतले मैले अभिलेख जनाउन उक्त नक्कली प्रमाणपत्र सहित निवेदन सम्बन्धित कार्यालयमा दिएको छ छैन । भनी पटक पटक आदेश गर्दा समेत निवेदन नभएको नदिएको जवाफ सम्बन्धित कार्यालयले पठाएका छन् । तसर्थ सो विषयलाई अनादेख गरेको फैसला स्वतः बदर भागी छ ।

विशेष अदालतको आदेश बमोजिम पटक पटक पत्राचार गरी मैले एस.एल.सी. को प्रमाणपत्र पेश गर्न दिएको निवेदन तथा प्रतिवेदन झिकाउन पत्राचार गरेकोमा सो पेश हुन नसकेकोबाट मैले त्यस्तो कुनै प्रमाणपत्र पेश नगरेको स्पष्ट भै रहेकोमा विना आधार प्रमाण मलाई दोषि ठहर गरेको फैसला स्वतः बदरभागी छ ।

म पुनरावेदकको व्यक्तिगत फाइलमा कुनै कागजात प्रमाणपत्र कसैले जबरजस्ती राखिदिएकोमा मैले भ्रष्टाचार गरेको हुन सक्दैन । सो व्यक्तिगत फाइल मेरो जिम्मामा रहने कागजात होइन । नहुने फाइलमा कसैले कुनै प्रमाणपत्र कागजात राखिदिदैमा मैले भ्रष्टाचार गरेको कदापी पनि ठहर्दैन र सो कागजात कसैले मेरो व्यक्तिगत फाइलमा राखिदिएको हो भनी प्रमाणीत गर्ने भार समेत म पुनरावेदकको होइन । सो नक्कली प्रमाणपत्र के कसरी मेरो व्यक्तिगत फाइलमा कसले राखिदिएको भन्ने तर्फ अदालतले कुनै प्रमाण नै नबुझी त्यस तर्फ ठहर नै नगरी हचुवाको आधारमा गरेको फैसला स्वतः बदर भागी छ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी दिनेशकुमार राउतको यस अदालतमा दिएको पुनरावेदनपत्र ।

नियम बमोजिम साप्ताहिक तथा दैनिक पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको पुनरावेदन सहितको मिसिल अध्ययन गरियो ।

पुनरावेदकका तर्फबाट कानून व्यवसायी मुकरर हुनु भएको मिसिलबाट देखिदैन ।

अब विशेष अदालत काठमाडौंको फैसला मिलेको छ छैन र प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिर पुग्ने हो होइन भन्ने सम्बन्धमा निर्णय दिनु पर्ने देखियो ।

यसमा प्रहरी प्रधान कार्यालय अन्तर्गत मनप्रमुख्य घटनास्थल सहायता समूह, रानीपोखरीमा प्रहरी हवलद्दारपदमा कार्यरत दिनेशकुमार राउतको एस.एल.सी.को वि.सं. २०६५ सिम्बोल नं. १४१३०५७ “S” को शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय, परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय सानोठिमी भक्तपुर नेपालको शैक्षिक योग्यताको प्रमाण पत्रको सन्दर्भमा प्रमाणीकरणको लागि लेखी पठाईएकोमा प्रमाणीकरण नभएको र प्रमाणपत्रको फोटोकपीमा “Not verified” भनी लेखी आएको समेतले गर्दा निजले नक्कली प्रमाणपत्र

पेश गरेको देखिन आएको । निज मिति २०६५।१०।२२ को निर्णयले प्रहरी हवलदार पदमा नियुक्ति भएको देखिएको र आफूले पेश गरेको एस.एल.सी.को नक्कली शैक्षिक प्रमाणपत्र सम्बन्धमा स्पष्ट खण्डन गर्न पनि नसकेको समेतका आधारले गर्दा यस्तो कार्य प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६ (१) अनुसारको कसूर हुँदा निज प्रतिवादी दिनेशकुमार राउत लाई प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६ (१) बमोजिम हदैसम्मको कारवाही गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको विशेष अदालत काठमाडौँमा प्रतिवादी विरुद्ध आरोपपत्र दायर भएकोमा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६(१) को कसूर गरेको ठहराई प्रतिवादीलाई सोही दफा बमोजिम ६(छ) महिना कैद र रु.१०,०००।- (दशहजार रुपैयाँ) जरिवाना हुने गरी विशेष अदालत काठमाडौँबाट भएको फैसलामा चित्त नबुझाई मूलतः आफूले एस.एल.सी. उत्तीर्ण गरेको भनिएको वि.सं. २०६५ सिम्बोल नं. १४१३०५७ 'S' को शैक्षिक प्रमाणपत्र पेश गरेको होइन, उक्त शैक्षिक प्रमाणपत्र मेरो व्यक्तिगत फायलमा कसरी आयो मैले निवेदन दिएर पेश गरेको छैन, उक्त व्यक्तिगत विवरण फायल मेरो आफ्नो जिम्मामा रहने होइन उक्त कुरा मैले मौकामा तथा अदालतमा बयान गर्दा समेत उल्लेख गरेको कुरालाई विशेष अदालतले फैसला गर्दा अनदेखा गरी गरेको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा न्याय पाउँ भन्ने पुनरावेदन जिकिर रहेको देखिन्छ ।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा प्रतिवादीले आरोपित कसूर गरेको हो, होइन भन्ने सम्बन्धमा नेपाल प्रहरी अन्तर्गत प्रहरी प्रधान कार्यालय, मनप्रमुख्य घटनास्थल सहायता समूह, रानीपोखरीमा प्रहरी हवलदारपदमा कार्यरत दिनेश कुमार राउतले एस.एल.सि.को झूठा प्रमाणपत्र पेश गरी बढुवा भएको भन्ने अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा परेको उजूरी पश्चात निज दिनेश कुमार राउतको एस.एल.सि.को वि.सं.२०६५ सिम्बोल नं. १४१३०५७ "S" को शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय, परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय, सानोठिमी भक्तपुर नेपालको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र प्रमाणीकरणको लागि अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय, भक्तपुर पठाएकोमा सो कार्यालयको च.नं. १२६ मिति २०६८।५।१९ को पत्रबाट क्र.सं. ५ मा दिनेशकुमार राउतको सिम्बल नं. १४१३०५७ "S" साल २०६५, विद्यालय कालिका मा.वि. रौतहट, कैफियतमा 'प्रमाणीकरण नभएको' भनी लेखी पठाएको देखिन्छ ।

प्रतिवादीले अनुसन्धानको क्रममा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग र यस अदालतमा गरेको बयान समेतमा आरोपित कसूरमा इन्कार रहेको देखिएतापनि व्यक्तिगत फाइलमा संलग्न एस.एल.सी.को प्रमाणपत्रको पछाडी सक्कल बमोजिम नक्कल ठीक छ भनी लेखी गर्न लगाइएको सहीछाप मेरो हो भनी स्वीकार गरेको देखिन्छ । निजको नाममा जारी भएको भनिएको विवादमा आएको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र निजको व्यक्तिगत फाइलमा संलग्न रहेको देखिन्छ । सो प्रमाणपत्र प्रतिवादीले पेश गरेको नभए कस्ले के उद्देश्यबाट यी प्रतिवादीको व्यक्तिगत फाइलमा राखेको हो सो को प्रमाण निजै प्रतिवादीले पुर्‍याउनु पर्ने हुन्छ । त्यसरी उनाउ व्यक्तिले राखेको प्रमाणित गर्न नसकेकोले निज प्रतिवादीले नै पेश गरेको देखिन आयो ।

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६(१) अनुसारको कसूर कायम गरी सजायको माग दावी लिएकोमा कसूर हुँदाका वखत प्रचलनमा रहेको कानून बमोजिम सजाय हुने व्यवस्था नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा २४(४) ले गरेको र विवादमा आएको एस.एल.सि.उत्तीर्ण गरेको भन्ने शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र प्रतिवादीले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ लागू भएपछि २०६५ सालमा प्राप्त गरेको भन्ने देखिएकोले प्रस्तुत विवादमा प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ आकर्षित हुने नै देखियो । उक्त ऐनको दफा १६(१) मा कुनै व्यक्तिले राष्ट्रसेवकको ओहदा पाउने वा सो ओहदामा बहाल रहने वा कुनै हैसियत, लाभ वा सुविधा पाउने उद्देश्यले शैक्षिक योग्यता, नाम, तीनपुस्ते, उमेर, जात, थर ठेगाना, नागरिकता वा अन्य कुनै कुराको झूठा विवरण दिएमा वा सो सम्बन्धी झूठा प्रमाणपत्र पेश गरेमा निजलाई कसूरको मात्रा अनुसार छ महिनादेखि एक वर्षसम्म कैद र दश हजार रुपैयाँदेखि बीस हजार रुपैयाँ सम्म जरिवाना हुनेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था भएको देखिन्छ । प्रतिवादी प्रहरी सेवामा रहँदाको अवस्थामा राष्ट्र सेवक भएको कुरामा विवाद छैन ।

यसरी प्रमाणपत्रको अभिलेख राख्ने आधिकारिक निकायबाटै प्रमाणीकरण नभएको भन्ने उल्लेख भै आएको व्यहोरालाई अन्यथा हो भनी प्रतिवादीले कुनै ठोस आधार प्रमाण पेश गर्न सकेको छैन । आधिकारिक संस्थाबाटै अभिलेख भिडाई हेर्दा 'प्रमाणीकरण नभएको' भन्ने उल्लेख भै आएबाट यी प्रमाण पत्र नक्कली रहेछन् भन्ने तथ्य प्रमाणित भएकोले प्रतिवादीले प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६(१) को कसूर गरेको ठहर्छ । सो ठहर्नाले निजलाई सोही ऐनको सोही दफा बमोजिम ६ (छ) महिना

कैद र रु.१०,०००। (दस हजार रुपैयाँ) जरिवाना हुन्छ भन्ने समेत व्यहोराको मिति २०६९।६।२४ को विशेष अदालत काठमाडौँबाट फैसला भएको देखिन्छ ।

आफूले एस.एल.सी. उत्तीर्ण गरेको भनिएको वि.सं. २०६५ सिम्बोल नं. १४१३०५७ 'S' को शैक्षिक प्रमाणपत्र पेश गरेको होइन, उक्त शैक्षिक प्रमाणपत्र मेरो व्यक्तिगत फायलमा कसरी आयो मैले निवेदन दिएर पेश गरेको छैन, उक्त व्यक्तिगत विवरण फायल मेरो आफ्नो जिम्मामा रहने होइन, उक्त व्यक्तिगत फायलमा रहेको शैक्षिक प्रमाणपत्र पेश कस्ले गरेको हो मैले प्रमाण पुर्‍याउनु पर्ने पनि होइन भन्ने समेतका आफ्ना जिकिर प्रमाणहरूले मान्यता पाउनु पर्ने भन्ने पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिरको सम्बन्धमा विचार गर्दा पनि यी पुनरावेदकले मौकामा गरेको बयानको जवाफ ९ मा... मैले जनाउनु भनी दिएको भए मैले मेरो शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र जनाई दिनु भनी भनेको भए मैले दिएको निवेदन यस फायलमा हुने थियो र देखाइएको कागज हेरी सनाखत गरिदिए भनी र निजले विशेष अदालतमा गरेको बयानको जवाफ १० मा... मेरो नामको SLC को प्रमाणपत्रको फोटोकपी देखाई यो कसको हो ? भनी देखाउदा मैले पेश गरेको छैन कहाँबाट आयो यो कस्ले पेश गरिदियो भनी सोझा मलाई जबरजस्ती जागिरबाट निष्कासन गरिदिने, थुनिदिने अनेक बाध्यता बनाई तेरो जागिर खान मन छ भने जागिरको माया छ भने हामीले भनेको मान तँलाई हाम्रो विभागले भनेको अर्डर आदेश नमान्ने भए तँलाई कारवाही गर्छु भनी डर, त्रास देखाएको हुँदा मैले त्यस मितिमा सक्कल बमोजिम नक्कल ठीक छ भनी जबरजस्ती सहीछाप गरेको हो भनी र जवाफ १२ मा उक्त बयान व्यहोरा म आफैले लेखेको ठीक साँचो हो भनी गरेको बयान समेत उपर विचार गर्दा यी प्रतिवादीले पेश नगरेको भए त्यसमा रहेको सही सम्म आफ्नो हो भनी सनाखत गर्ने थिएनन् । डर, धाक जागिरको प्रलोभनमा परी आफूले उक्त प्रमाणपत्रको पछाडी सही गरेको कुरा सनाखत समेत गर्ने अवस्था आउँदैन । साथै विवादको शैक्षिक प्रमाणपत्र निजको व्यक्तिगत फायलमा अन्य व्यक्तिले पेश गर्नु पर्ने अवस्था समेत नदेखिँदा प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिरमा विश्वास गर्ने आधार देखिँदैन ।

प्रमाणपत्र आफूले पेश नगरेकोले अभियोगदावीबाट सफाई पाउँ, भन्ने बाहेक प्रतिवादीको अरु पुनरावेदन जिकिर रहेको देखिँदैन । उल्लिखित प्रमाणपत्र झूठा देखिएको, निज प्रतिवादी राष्ट्रसेवक नै रहेका र उक्त प्रमाणपत्र अमूक व्यक्तिले पेश गरेको प्रमाणीत गराउन खम्बीर प्रमाण गुजार्न नसकेको समेत विवेचित आधार कारण

समेतबाट प्रतिवादीले भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६(१) को कसूर गरेको ठहराई ६(छ) महिना कैद र रु.१०,०००।- (दशहजार रुपैयाँ) जरिवाना गरेको विशेष अदालत काठमाडौंको मिति २०६९।६।२४ को फैसला मिलेकै देखिंदा उक्त फैसला सदर हुने ठहर्छ । आरोपपत्रबाट सफाई पाउँ भन्ने प्रतिवादीको जिकिर पुग्न सक्दैन । दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार गरी बुझाई दिनु ।

न्यायाधीश

म उक्त रायमा सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृतः इन्द्रकुमार खड्का

कम्प्यूटरः चन्द्रा तिमल्सेना

सम्बत् २०७२ साल असोज महिना ५ गते रोज ३ शुभम्-----